

В. П. Новіков
Національний університет «Львівська політехніка»

РЕЦЕНЗІЯ НА ПІДРУЧНИК Б. Д. ГРИЩУКА «ОРГАНІЧНА ХІМІЯ»

Найважливіше завдання, яке стоїть перед вищою школою є підвищення якості підготовки зокрема вчителів хімії, які готуються в педагогічних університетах, що неможливо без забезпечення навчального процесу сучасними підручниками з органічної хімії.

За 20 останніх років в Україні було видано чотири підручники з органічної хімії авторів Домбровського А.В., Найдана В.М. (1992 р.), Ластухіна Ю.О., Воронова С.А. (2001 р.), Бобрівника Л.Д., Руденко В.М., Лезенко Г.О. (2002 р.) та Чирви В.Я., Ярмолюка С.М., Толкачової Н.В., Землякова О.Є. (2009 р.).

Для педагогічних університетів Міністерством освіти і науки України рекомендовано підручник авторів А.В. Домбровського та В.М. Найдана, який був виданий біля 20 років назад. За цей час змінилися окремі теоретичні уявлення в органічній хімії, введена нова навчальна програма з цього курсу, а в середній школі впроваджена сучасна українська хімічна номенклатура, тому необхідність підготовки нового підручника з органічної хімії для педагогічних університетів давно є назріла.

Рецензований підручник підготовлений учнем д.х.н., професорів А.В. Домбровського та М.І. Ганущака, завідувачем кафедри хімії Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, доктором хімічних наук, професором Б.Д. Грищуком, який понад 25 років працює в цьому вузі і читає курс органічної хімії для майбутніх вчителів хімії та біології.

Підручник написаний у відповідності з програмою курсу органічної хімії для вищих педагогічних закладів.

Підручник побудований за традиційною схемою – аліфатичні вуглеводні, ароматичні вуглеводні та гетероциклічні сполуки.

Матеріал, представлений в підручнику, поділений на чотири частини, які містять 27 розділів. В I частині розкрито предмет органічної хімії, теорію радикалів, теорію типів, теорію будови органічних сполук О.М. Бутлерова, теорію напрямлених валентностей. В цій же частині міститься інформація про встановлення будови органічних сполук методами ІЧ, УФ, ПМР спектроскопії, мас-спектроскопії, хромато-мас-спектроскопії, рентгеноструктурного аналізу.

II частина містить дані про ациклічні сполуки: алкани, галогеналкани, одноатомні та багатоатомні спирти, етери, тіоспірти, тіоетери, нітросполуки, аміни аліфатичного ряду, аміноспирти; етиленові, дієнові, ацетиленові вуглеводні; насичені альдегіди і кетони, насичені і ненасичені одноосновні й двоосновні карбонові кислоти та їх похідні, альдегідо- і кетокислоти, амінокислоти, вуглеводи, елементоорганічні сполуки.

III частина присвячена циклічним сполукам, а саме: ациклічним вуглеводням, терпенам і терпеноїдам, аренам, галогено-, сульфо- і нітропохідним бензольного ряду, фенолам і ароматичним спиртам, альдегідам, кетонам і карбоновим кислотам бензольного ряду, ароматичним амінам, ароматичним діазо- та азосполукам, ароматичним вуглеводням з конденсованими та неконденсованими бензольними ядрами.

В IV частині подаються дані про п'ятичленні і шестичленні гетероциклічні сполуки з одним та двома гетероатомами.

Треба відзначити чітку рубрикацію та логічний поділ матеріалу на відповідні розділи, в яких представлено певні блоки фактичного матеріалу. Кожний розділ закінчується контрольними запитаннями та завданнями, які дають можливість студенту перевірити якість засвоєння матеріалу.

В підручнику подається рекомендована література для вивчення основного курсу органічної хімії, а також для поглибленого його вивчення. Підручник має абетковий показник, який полегшує читачу знайти ту інформацію, яка його цікавить.

Особлива увага звернена на ті розділи курсу органічної хімії, які вивчаються в ЗОШ та в профільних школах з поглибленим вивченням хімії. При утворенні назв органічних сполук використовується сучасна українська хімічна номенклатура, яка уже впродовж багатьох років використовується в середній школі. При викладі фактичного матеріалу велика увага приділяється практичному значенню найважливіших органічних сполук.

Підручник, оптимальний за об'ємом і глибокий за змістом, висвітлює найважливіші теоретичні положення органічної хімії, основні класи органічних сполук, їх номенклатуру, ізомерію, методи добування, фізичні та хімічні властивості. В підручнику розглянуто механізми найважливіших реакцій і вплив різних чинників на їх перебіг залежно від природи реагенту та субстрату.

Підручник написаний на високому науково-методичному рівні і, безумовно, сприятиме підвищенню якості підготовки майбутніх вчителів хімії та біології.

Професор Б.Д. Грищук підготував сучасний підручник з органічної хімії, яким можуть користуватися студенти інших вищих навчальних закладів, вчителі хімії, а також всі, хто цікавиться цією наукою.

